

UN MANUSCRIS DE TINEREȚE AL PROFESORULUI G. I. TOHĂNEANU

Printre manuscrisele păstrate de Profesorul G.I.Tohăneanu se află cel pe care îl reproducem alăturat în copie foto și pe care încercăm să-l comentăm minimal. Cele mai multe manuscrise pe care Profesorul le-a păstrat conțin inegalabilele traduceri din opera lui Vergiliu, manuscrise care depun mărturie despre cunoașterea impecabilă a limbii latine, despre inventivitatea lexicală a Profesorului și despre capacitatea sa de găsim directă a soluțiilor optime în ce privește versificația și imaginile traducerii.

Manuscrisul de față (formularea din titlu – **de tinerețe** – va fi imediat justificată) face parte din arhiva „de suflet” a Profesorului, pentru că păstrarea lui nu se justifică altfel din anii 1955-1960, când, probabil, l-a conceput autorul. Erau anii „debutului” său didactic la Universitatea din Timișoara, ani în care a început să publice comentarii pertinente despre poezia românească. Manuscrisul este format din 7 (șapte) file format A4, scrise cu cerneală albastră, file numerotate în colțul din dreapta sus cu creionul (probabil după ce manuscrisul a fost considerat ca încheiat). Presupunerea noastră că numerotarea a fost făcută ulterior încheierii manuscrisului se bazează și pe faptul că textul a fost revăzut sigur, iar intervențiile în text sunt făcute cu același tip de creion (posibil cu același creion) cu care sunt numerotate paginile. În afara celor 7 file numerotate, manuscrisul mai are două file (la începutul lui) nenumerotate (cărora le vom spune **a** și **b**) și care fac iarăși dovada că textul manuscrisului este din tinerețea Profesorului. Manuscrisul nu are titlu, dar se poate deduce ușor din conținutul său că este o formă incipientă a comentariilor despre limba și stilul operei poetice a lui Tudor Arghezi. Câteva cuvinte despre filele nenumerotate. Textul incipient

al unui comentariu despre poezia argheziană a fost abandonat la mijlocul filei **b**. După formulările de pe filele **a** și **b** se vede că Profesorul n-a fost mulțumit de felul în care debutase comentariul său despre Arghezi. Multe aprecieri exprimate prin adjective superlative, rânduri șterse, repetiții nepotrivite stilului Profesorului determină renunțarea la acest început de comentariu. Iată câteva sintagme: „conținut, prin adâncime și vastitate, tulburător”, „marele poet a fiert și a strecurat densele ei sucuri [ale limbii, n.n.]”, „ungherele tainice – de o tainică frumusețe – ale limbii”, „limpezi și mândre cupole, cu largi și profunde ecouri” etc.

Cele 7 file numerotate sunt acoperite de scrisul, ușor înclinat spre dreapta, al Profesorului pe o singură față, cu excepția filelor 2 (unde, pe verso, este transcrisă o strofă dintr-un poem arghezian) și 7 (în care, pe verso, se încearcă o concluzie a comentariului din articol). Calitatea hârtiei, „ezetarea” în unele formulări și, mai ales, confruntarea cu viitoarele exegeze stilistice despre poezia lui Arghezi ne întăresc convingerea că e un manuscris **de tinerețe**. Unele formulări despre ritmul arghezian, despre sintaxa poeziei argheziene (dislocările sintactice, densitatea exprimării, contragerea prin participiu, gerunziu sau adjectiv) au fost reluate (de cele mai multe ori ca idee) în studiile ulterioare despre Arghezi: *Elemente de sintaxă poetică în stilul lui Tudor Arghezi*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 1, *Sintaxa poetică a lui Tudor Arghezi. Ordinea cuvintelor*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 2 și *Sintaxa operei poetice a lui Tudor Arghezi* (text definitiv în volumul **Dincolo de cuvânt**, București, 1976, pp. 152-181). Corecturile sunt puține, în general exemple din opera poetică argheziană, adăugate textului, care vin să întărească formulările exegetului. Cu creionul sunt subliniate formulările esențiale (probleme care formează osatura comentariului) și unele din vocabulele și sintagmele poetului, care sunt discutate de Profesorul G. I. Tohăneanu. Manuscrisul este valoros și interesant prin valoarea sa documentară, oferind celor interesați o mostră din laboratorul de lucru al Profesorului.

Prof. Ligia Tohăneanu

Versul argeșean are, în istoria propriei româ-
 nesti, o situație deosebită: Rar, sau trecut, poet,
 care să fi fost, în același timp, blamat și
 adorat, la aceeași tensiune. Un contrast, prin
 aducime și vastitate, tulburător, Argeșul l-a
 învesmântat în struci de o, până la el,
 nemăsurabile originalități. Marele poet a suferit
 unei dulci violente limbă, a făcut și a strecurat
 sensurile ei mereu, cu mers - de sarie și brațe -
 reavă, și - făcând aceste esențe tari - a
 "preschimbând venind" lor într-o mare strălucire
 și suavă.

Calitatea cerebrală a stilului argeșean
 este densitatea. Foarte multe - și multe
 poezii - opere, înimă și cu vorbe în - ca
dimensiune Argeș, et o operă ca, cu vorbe
 marinate și putine. At Argeș tărie - de
tărie frumusețe ale limbii - Argeș: le
 pătrunde și le cutreiera; în sfârșit,
 înțelegând - în suflul hitar și gino pe
Negru Moarte, - toată ciudată și hor, toată
 și blestem !

"dăruie limbă popoului - curată ca lacrima
 Cărnii și ca floarea de colț fricată în caractere
 și stei caracter - și frumusețe și profund
 arciind se în timp și mândre în poli, și larg și profund ecou."

Dalta și miștră, pluguț și cocășul —
sunt unelte pe care poetul și le ar vrea ale sale.
~~Cuvântul e pe ca maramă și pe ca pânză;~~
~~poetului, Cuvântul e asemenea fier — miezul,~~
e ~~precum~~ fieroasă, și e creștă, răsună.

Cuvântul — îmbătrânit și increment —
rostit de sute de generații — e istovit și stors ?
Nu! Poetul îl adălușește și îl împănă,
și se poartă ^{cu} ~~precum~~ ^{cu} ~~precum~~ și îi răsare rugina
și — privesc și stăruie — îl
primenesc și îl encheșez, și — e
redarui, și spulberă flăcări, și îngheț
și și țigare.

Și mi fii verbul lui
A flăcări rătăci ce pot să ...

la aux. uaf, angrenandu-l o singura dala: (3)
fuzura se-a fast si stabilicit; alatur d'aux. a pron. ob.
Eu o vata de picuras laundus si nicat; angrenu-efl.

Nu v-am scdit si nu v-am semnat
Ati in colbit m. drjiti de karina
Buzna din zguri v-a pus si semnat [v-o]
Si de ogv v-ati pru cu. l'atru.

Aux. l. pron. refl. - Culoava si acutul s-au stus si vingit [s-au]
- Ca pleava a karine s-au du si vingit.

Aux. uaf: ma voi lea si duce de parli
+ pron. ob.

Kaf. cauz. + pron. uaf: Aha de-o virat si stas
sa si traci si valti [v-o-v]
san: sa si buune si scalte [v-o-v]

chiar la distanta: Au ispravit incoudu cliu si m. praput
Puhane 'ef. resp. v. uaf!

intex - m. clari aceasta ferditu. Rarif. imbracti.
(subord), adevaru mbructi pru cauzi. o sa sa pru particuli,
subjunctiu sau chon. cauzi. nom. d'fo mare demondate obil.

Al: } S-ar fi ales de du, cava, Abame, cuif [vaco auz. f. ind.]
Puncta aha respita la rauni din incusitru:
si de trufu celu ce, pru, de poimante

Procedul si comb. cu nule delocau topro:

Si boul caru gru panistulu, dar cum
foran cu s-ar abati, redus de ou, du dam? [daca n-au
fi dus de ou]

Subiectivul astfel obtinut este remarcabil;

Fuzura de curvite, du gru saned si curvite;
Nu au, cercurate, faipare curvite.

Statuere isi arata puterea ca condole-
si a sava noaptea ca un zmeu ognot
Pe car framintandu l meste s' ntrual
La magetis pehanul, la-o pance, s' cinglat.

Topica, artina afect. acur. si a umbelilo siudactive 4
este unel du cog. ubi cu argumelo ale stelulu' a mardupret.
Elemente logice sintagmatici, sint. rufte du raxent la lege,
„dphimati” - ipotezi unel de actul.

Agur, stelul rupa de la fund
Pamintul greu, munit cu busuamne
Si cu nadyte, pino ce, notind,
dura - si esapa ^{cutul} ~~lesul~~ pe m. ote.

de cele m. m. a' - deternamantel - atribut sau ablutiv
este supradit de deternamantul tau.

- a) - Pan lectu la, de hambils moderni -
- hacha lei, richo pe tru grasini
cu scara sa unelut, de muji gauri.
- b) - Tacena voute si le a pinhet
Cao - o facean pe nume si rasun

Intr. detern. a detern. inant de obiecte, osted de
o punctate scara, avu curut, cel x nealeydat,
aveau compl. cov. alejred., cap. pnu adobte:

Aveai otravo - u finu, de abunci, de casturas.

Acemena vreau: sind m. eles accoribile lecturii viz-
chil, notind punit, restabileste in placari
legatut sunt logice subiective apand sferamati.

Trasau m. tari,
dura, alabura, p. p. m.

Neasculdun de vental de la stuy

Te a' aruncat in ploa verde a zote.

Si veru de facum, / ale zambile.

Putei te amabile de la rug

Inutil de oge Intrauand x remanent consecutiv
angre intinabile, o aderabile de hui co o puzel
sau deternat, cov, rol gramatical:

Tu te-ai pierdut din drumul lui
 Ca o sursă de fân, trântă
 Și promisiuni la [...] facile.
 Pare a fi fost ca să mă amănă.

Colo. ob-dub: intru: O tunc sloa a rida și e nememtoare.
 O lectură mătășită, sușof, din la exhorțăm;
 pri conf. val. suit, pri conf. obid - sub;

Amde, cadlucă de coporae
 Altar de soini, sate, de son;
 Cae mi s'afel. // placua înaltă
 Le te mătă cu mires de flon...

De loca cea s'are conf. sup. du ontid. subtot pri
 cony'. con travag' omelul leg. cana, depri
 in parchid cō prog. meye la... cony';

Cum - o s'ă vie, lungul tui de apăne
 S'ă-l canțe s'ă u s'ă s'ă flō cal) ?

Arasta Talantun nebroumbi a ontela oșagă
 m. inculca' propri. o vîhete nevoros ras subitudo;
 scabito s'm ca zmito unetore, cînd adverbial
 de comparatie (ca) este izolat de termenul de
 comparatie:

- Că tui s' urci m' tui ca pînă un tura o scara
- Priu aer tui - i' despartit de ore
- Ca - de muream. lor - veste fanoșe.
- Era' - ca ge o blamie de purpura - o scamă.

Dezordonabil subiectiv este pelușat
 pri "amman" roșu lui; pri mureșăi dîb,
 s'ă e lăsat pe sus cu stocagă, de lăuști s' mureș,
 de la cagă s' lăgă, de dăti. o poruncă

Am. est dilata: astfel volumul se măsoară, 7
valorii concentrate în ^{semnificații} ~~semnificații~~ ^{opozite}, imbrățuită și
cu semnificații sensuri în fața ei, de o mare abilitate.
Poetul nou, conștient de această mară, este:

Amale, din slove, nu le

Și, din m. tălăsur, funer le -

Tenacitatea ungl. stă în m. levi să vede
și prin potestățile semnificațiilor proprie la forma lor
a auzului: vel. intuitivitat. suferință dată,
cu ambile valor. în un angus combat:

Și prin ze tenacitate pe creșterea creșterii

Și prin ze tenacitate o lăina și briciu

Și: Celora au ucis

Epășon ori în funer, ori în vis

Multe și înțeles, lucruri și aș putea spune
m. ale, proprietăți. Dar timpul de ne la grădina
Așeză: și proprietăți Prinos erori a ule chiar
și lăni man în care timpul țigă și adorăm

Prin m. curat, habitu unor și proprietăți
înțelesurile unor noastre, proprietăți în proprietăți
și de m., man adorăm și proprietăți

O! de m. paterea și proprietăți
O lume raja, în proprietăți
Și și proprietăți apoi în funer
O alta, lume și proprietăți

